

1975-01-01

อุตสาหกรรมน้ำมันของจีน : พลังส่งเสริมการทูต

สารสิน วีระพล

เขียน ชีระวิทย์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

วีระพล, สารสิน and ชีระวิทย์, เขียน (1975) "อุตสาหกรรมน้ำมันของจีน : พลังส่งเสริมการทูต," *Journal of Social Sciences*: Vol. 12: Iss. 2, Article 6.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol12/iss2/6>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

อุตสาหกรรมน้ำมันของจีน : พลั่งส่งเสริมการทูต

สารสิน วีระผล และ เขียน ธีระวิทย์

ตั้งแต่มีวิกฤตการณ์น้ำมันทั่วโลกในเดือนตุลาคม ๑๙๗๓ เป็นต้นมา น้ำมันกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบายของประเทศต่าง ๆ ทั้งนโยบายภายในและนโยบายต่างประเทศ รัฐบาลสหรัฐอเมริกายุคของโกลด์วอเตอร์ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๗๕ ก็ประกาศว่าจะใช้ "การทูตน้ำมัน" เป็นแนวทางสำคัญในการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทยในอนาคต การที่รัฐบาลผสมของพรรคประชาธิปัตย์-เกษตรสังคมได้เลือกนายเล็ก นานา เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก็แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลมีความจริงจังในการให้ความสำคัญแก่การจัดซื้อน้ำมัน ทั้งนี้เพราะนายเล็ก นานา เป็นผู้ที่ขวามุสลิมเป็นอันมากเคารพนับถือ และมีความสัมพันธ์อันดีเป็นส่วนตัวกับผู้นำรัฐอาหรับบางประเทศ (นายเล็ก นานา เป็นกงสุล กิตติมศักดิ์ของอิรักประจำประเทศไทยมาแล้วหลายปี) ความจริงการทูตแบบนั้นได้ทดลองใช้มาบ้างแล้วในรัฐบาลเก่า พ.อ. ณรงค์ กิตติขจรบุคคลสำคัญในรัฐบาลถนอม กิตติขจร

เคยพูดอ้างว่า ตนมีความสัมพันธ์ต่อผู้นำรัฐอาหรับบางประเทศ ดีพอที่จะซื้อน้ำมัน ได้ถูกกว่าราคาตลาด พลตรี ขาดิขาย ชูณหะวัณ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ในรัฐบาลสัญญา ธรรมศักดิ์ ก็เคยเดินทางไปมาระหว่างกรุงเทพฯ - ตะวันออกกลาง และกรุงเทพฯ - ปักกิ่งจนมีคนพูดกันหนาหูว่าท่านไปหาเสียงที่ปักกิ่งเพื่อเป็น ส.ส. จังหวัดนครราชสีมา ความจริงจะเป็นอย่างไรก็ตาม น้ำมันได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการเมืองระหว่างประเทศและการเมืองภายในของไทย ชาวโลกพากันให้ความสนใจอุตสาหกรรมน้ำมันและแหล่งผลิตน้ำมันของโลกมากยิ่งขึ้น ชุมน้ำมันในตะวันออกกลางนั้นชาวโลกทราบดี ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมันในซีกโลกแถบนั้นก็เป็นที่ทราบกันดี แต่เราไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งน้ำมันใหม่ที่ชาวโลกกำลังให้ความสนใจกันมาก นั่นคือในประเทศจีน เหตุผลที่เรารู้น้อยก็เพราะชาวโลกมิได้คาดหมายกัน ว่าจีนจะมีขื่อน้ำมันใหญ่โตพอที่จะให้ความสนใจ นอกจากนั้นจีน

เองจัดการอุตสาหกรรมน้ำมัน ซึ่งถือเป็นยุทธ-
ปัจจัยที่สำคัญเสียเองทั้งสิ้น จึงสามารถเก็บความ
ลับได้อย่างมิดชิด เนื่องจากจีนอยู่ใกล้ประเทศ
ไทยกว่าประเทศอาหรับ และมีบทบาทสำคัญใน
การตัดสินใจหาต่าง ๆ ของประเทศในเอเชีย
อาคเนย์ อุตสาหกรรมน้ำมันของจีนจึงอาจมี
อิทธิพลสำคัญต่อการ พัฒนาการ เศรษฐกิจ และ
นโยบายต่างประเทศของไทยมาก ในบทความ
เรื่องนี้เราจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมน้ำมัน
ของจีนเท่าที่รวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ และ
จะวิเคราะห์ปัญหาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อ
พัฒนาการทางเศรษฐกิจและการเมืองของไทย
พัฒนาการอุตสาหกรรมน้ำมันของจีน

เราอาจแบ่งประวัติการพัฒนาการอุตสาหกรรมน้ำมันของจีนออกเป็นสองระยะคือ ระยะพึ่งต่างชาติก่อนปี ๑๙๖๓ และระยะพึ่งตนเองหลังปี ๑๙๖๓ การที่เราแบ่งเช่นนั้นก็เพราะว่าในปี ๑๙๖๓ นั้น ตามคำพูดของนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหลเอง จีนสามารถผลิตน้ำมันเพื่อเลี้ยงตัวได้แล้ว

ก. การพึ่งต่างชาติก่อนปี ๑๙๖๓ ก่อน
การปลดแอกปี ๑๙๔๙ และช่วงสิบปีแรกหลัง
ปลดแอก จินเองไม่มีคนที่มีความรู้หรือมีความ
สนใจเกี่ยวกับการสำรวจน้ำมันในจีน นักธรณี

วิทยาศาสตร์ก็ไม่เคยคิดว่าเงินอาจเป็นแหล่งสะสม
ความมั่งคั่งที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะในทางภูมิศาสตร์
เงินมิได้เป็นแหล่งที่มีส่วนประกอบของหินชนิดใด
เป็นบ่อน้ำมันดังที่ค้นพบในประเทศอื่น

อย่างไรก็ตาม การสำรวจและขุดน้ำมัน
มาใช้ก็มีอยู่บ้างอย่างประปราย ตั้งแต่ปี ๑๙๐๗
ชาวต่างชาติได้เข้าไปขุดน้ำมันที่เหียนฉางตอน
เหนือของมณฑลส่านซี ในปี ๑๙๑๔ บริษัท
Standard Vacuum Oil ก็ได้เข้าไปสำรวจ
ในบริเวณเดียวกันแต่ก็ไม่พบ ภายหลังที่คอม
มิวนิสต์เข้าไปตั้งศูนย์บัญชาการปฏิวัติในบริเวณ
นั้นในปี ๑๙๓๕ คอมมิวนิสต์ได้ใช้ความรุ่มร่า
ที่มียูทคนน้ำมันในบริเวณดังกล่าว ซึ่งกันบ่ว่า
ช่วยส่งเสริมอำนาจของตนได้ดีพอสมควร ใน
ขณะเดียวกันรัฐบาลเจียงไคเช็คก็เริ่มขุดบ่อน้ำมัน
ที่เหียนฉางมณฑลกันสู บ่อน้ำมันนี้ใช้เครื่องมือ
ทันสมัย และเริ่มผลิตน้ำมันใช้ได้ในปี ๑๙๓๙
ที่กลายเป็นแหล่งผลิตน้ำมันที่ใหญ่ที่สุดก่อน
สมัยจีนคอมมิวนิสต์ยึดครองแผ่นดินใหญ่ ในปี
๑๙๔๔ บ่อนผลิตได้ประมาณปีละ ๗๐,๐๐๐ ตัน
แต่ในระหว่าง ๑๐ ปี จากปี ๑๙๓๙ ถึง ๑๙๔๙
บ่อน้ำมัน แหล่งผลิตน้ำมัน รวมกัน ได้เพียง
๕๐,๐๐๐ ตัน^๓

- a. "How China Developed Her Oil Industry," *China Reconstructs*, 23 : 10 (October 1974), p. 4
- b. *Survey of People's Republic of China Press* (abbr. *SPRCP*, no. 5714 (October 11, 1974), p. 252
- c. *China Reconstructs*, 23 : 10 (October 1974), p. 4

กล่าวกันว่าในช่วง ๕๐ ปี ก่อนปี ๑๙๔๙ จีนใช้น้ำมันทั้งหมดประมาณ ๓๐ ล้านตัน ในจำนวนนี้จีนผลิตได้เอง ๒.๗๔ ล้านตัน ส่วนที่เหลือ (ประมาณ ๙๐ %) ต้องสั่งซื้อมาจากต่างประเทศ^๔

ภายหลังคอมมิวนิสต์ยึดครองแผ่นดินใหญ่ได้แล้ว จีนได้รับความช่วยเหลือจากสหภาพโซเวียต เชคโกสโลวาเกีย ฮังการี โปแลนด์ เยอรมนีตะวันออก และรูเมเนีย ในด้านวิชาการเกี่ยวกับการสำรวจ การขุดค้นและการกลั่นน้ำมัน ปรากฏว่าจีนค้นพบบ่อน้ำมันขนาดเล็กๆ อีกหลายแห่งในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน เกียง ภาคตะวันตกของมณฑลกานซู บ่อน้ำมันที่การไผ่ในจีนเกียงเริ่มผลิตน้ำมันได้มากกว่าที่บูเหมินตั้งแต่ปี ๑๙๕๔ นอกจากนั้นยังมีการค้นพบบ่อน้ำมันเล็กๆอีกหลายแห่งที่หราบู่หลุมไฉต้า (ไซตัม) ในมณฑลชิงไห่ และที่ลู่ซู่ชู่โกลันหนิงจูในมณฑลเสฉวน^๕

นอกจากในมณฑลเสฉวนแล้ว บ่อน้ำมันทั้งหมดอยู่ในภาค ตะวัน ตกเฉียงเหนือ ของจีน บ่อน้ำมันเหล่านี้อยู่ห่างไกลศูนย์ ความเจริญทางการเมืองและเศรษฐกิจ การคมนาคมก็ไม่สะดวก ฉะนั้นจึงมีความสำคัญแก่ระบบเศรษฐกิจ

ของชาติโดยส่วนรวมน้อย (แต่ก็มีได้หมายความว่า จะ ไม่มี บทบาทสำคัญ ใน การ พัฒนา เศรษฐกิจของภาคตะวันตกเฉียงเหนือ และเป็น สิ่งกระตุ้น ให้มี ความหวัง ในการ สำรวจ ต่อไป) การส่งน้ำมันเข้าจากต่างประเทศมาใช้ ในเมือง ขายทะเลจึงสะดวกและถูกกว่า ในภาวะการณ์ เช่นนี้บริษัทน้ำมันตะวันตกย่อมครอบงำตลาดค่าน้ำมันในจีน ก่อนคอมมิวนิสต์ปกครองก็มีบริษัท ตะวันตกเช่น Standard Vacuum Oil Company ของสหรัฐครอบงำตลาดน้ำมันในจีน ภายหลังจีนเป็นคอมมิวนิสต์แล้วการส่งน้ำมันเข้าเกือบทั้งหมดต้องอาศัยโซเวียต

ข. การพึ่งตนเองหลังปี ๑๙๖๓ ในปี ๑๙๖๓ ผู้นำของจีนประกาศว่าจีนสามารถผลิตน้ำมันพอเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งหมายความว่า จีนยังต้องซื้อน้ำมันจากต่างชาติอยู่บ้าง แต่ถ้าไม่ซื้อก็พอประทังไปได้ ในปีนั้นจีนสามารถผลิตน้ำมันดิบได้ประมาณ ๖.๕ ล้านตัน ส่งเข้าจากโซเวียตรัสเซียอีกประมาณ ๑.๔ ล้านตัน หลังจากนั้นปริมาณส่งเข้าลดน้อยลงตามลำดับ

นโยบายพึ่งน้ำมัน ตนเอง ส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตของน้ำใจ ของการรณรงค์ ก้าวหน้าแบบกระโจนในปี ๑๙๕๘ อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะ

๔. Tatsu Kambara, "The Petroleum Industry in China," *China Quarterly*, no. 60 (December 1974), p. 700

๕. Theodore Shabad, *China's Changing Map* (New York, 1972), pp. 63-65

เกิดการขัดแย้งกันกับโซเวียต พ่อค้าน้ำมันรายใหญ่ของจีน แต่การส่งนักธรณีวิทยาที่ได้รับ การฝึกจากสถาบันที่อยู่ همین ออกไปสำรวจน้ำมัน ในบริเวณภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน ได้กระทำ ตั้งแต่ปี ๑๙๕๕ และในราวปี ๑๙๕๘ ทาง การจีนได้กำหนดศูนย์การสำรวจอยู่ในอาณาบริเวณ ที่ราบสูงเหลียวโนมนทะเลเข้หลงเกียง ที่นั่นได้ มีการขุดพบบ่อน้ำมันแห่งแรกในปี ๑๙๕๙ ภายหลังที่ใช้ความบากบั่นในการสร้างเครื่องมือ ในการขุดค้น ๓ ปี บ่อน้ำมันแห่งนี้กลายเป็น แหล่งใหญ่ที่สุดของจีนมาจนถึงทุกวันนี้ ทาง การจีนให้ชื่อบ่อน้ำมันนี้ว่าต้าซิง (แปลว่า "การ ถล่มครั้งมหิพา") บ่อน้ำมันแห่งนี้ไม่เพียงแต่ กลายเป็นขุมทรัพย์ที่ทำให้จีนมีน้ำมันเลี้ยงตนเอง ได้ แต่ยังกลายเป็นสัญลักษณ์ที่มหัศจรรย์ในการ คลังใจให้ชาวจีน เกิดความมั่นใจใน การพัฒนา อุตสาหกรรมของตน กล่าวคือ ต้าซิงได้กลายเป็น แบบฉบับของการพัฒนาอุตสาหกรรมของจีน ทำนองเดียวกับที่ยกเอาหน่วยการผลิตใหญ่ตัว ใจให้เป็นแบบฉบับในการพัฒนาการเกษตร นาย หวาง จิน สี่ ผู้นำ "หัวเห็ด" ของบ่อน้ำมันต้าซิง กลายเป็น สัญลักษณ์ ของ กรรมกร ในอุดมคติ ของจีน

ภายหลัง ที่มีการ ค้นพบบ่อน้ำมันต้าซิง อาณา บริเวณที่มี ความสำคัญ ในการผลิตน้ำมัน ของจีนก็ ได้ย้ายจากภาคตะวันตกเฉียงเหนือของ จีนมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจากนั้น ภาคเหนือของจีนก็ได้กลายเป็นแหล่งสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมน้ำมันด้วย นอกจากนั้นในปี ๑๙๖๔ คณะสำรวจจากบ่อน้ำมันต้าซิงและที่ อื่น ๆ ของประเทศที่มีประสบการณ์ก็ได้ ไปสำรวจและเจาะน้ำมัน ในบริเวณที่ดินที่ปรากฏทาง กลือแถบอ่าว ป้อไห่ (อ่าวเข้ากรุงเทียนสิน) โดย เฉพาะอย่างยิ่ง ในบริเวณปาก แม่น้ำเหลียงโน มณฑลชานตุง^๖ ในที่สุดก็ได้เปิดบ่อน้ำมันเซ่งลี (ซัยซนะ) ในปี ๑๙๖๔ ซึ่งใช้ได้ภายในเวลา เพียงหนึ่งปีภายหลังการสำรวจ^๗ บ่อน้ำมันแห่งนี้มีความ สำคัญ ยิ่งเพราะอยู่ ใกล้แหล่ง อุตสาหกรรมและการเกษตรของจีน ซึ่งการขนส่งก็สะดวก ในขณะเดียวกันก็เป็นแรงจูงใจให้มีการ สำรวจในบริเวณใกล้เคียงเพิ่มขึ้น ปรากฏว่า ได้ผลพอสมควร คือมีการค้นพบบ่อน้ำมันติดต่อกันอีกหลายแห่ง เช่นบ่อน้ำมันต้ากั่งซึ่งอยู่ห่าง จากปากแม่น้ำไห่ไปทางภาคใต้ประมาณ ๑๐ ไมล์ (ทางใต้ของเมืองเทียนสิน) บ่อน้ำมันหมายเลข ๙๑๓ ตอนเหนือของมณฑลชานตุง เป็น ต้น^๘

๖. SRPCP, no. 5746 (December 4, 1974), p. 104

๗. Ibid., no. 5736 (November 19, 1974), p. 77

๘. เทอ ปัง คี "อุ้งกว้อซ้อซ้อจ้อจ้อหวอนจ้อเซ้งเซ้งไค้กว้อเจีย" (จีนเป็นประเทศที่มีน้ำมันอุดมสมบูรณ์ที่สุด), ขี้เกี๋ยไค้, ๕ : ๒ (๒ กุมภาพันธ์), หน้า ๘

นอกจากตอนเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันตกเฉียงเหนือของจีนแล้ว สาธารณรัฐประชาชนจีนยังได้สำรวจแหล่งน้ำมันในมณฑลเสฉวนและหูเป่ย์ (บ่อน้ำมันหมายถึง ๕๗ ในมณฑลหูเป่ย์สร้างความประหลาดใจให้แก่บัณฑิตวิทยาลัยเป็นอย่างยิ่ง) นอกจากนี้ยังมี การเตรียม สำรวจ ไล่ทวีป แถบบริเวณชายฝั่งของจีน ตั้งแต่ปากแม่น้ำเหลืองจนถึงอ่าวตังเกี๋ย จากรายงานวิจัยของ Woods Hole Institution มลรัฐแมสซาชูเซต สหรัฐอเมริกา ไล่ทวีปดังกล่าวอาจมีน้ำมันมาก^๙ นักธรณีวิทยายังได้ให้ ความสนใจเป็นพิเศษ ในอาณาบริเวณเกาะต่าง ๆ ในทะเลจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณเกาะเคียวหยูไถ (ญี่ปุ่นเรียกเซ็นกากุ) หมู่เกาะซีซา (Paracels) หนันซา (Spratlys) และตุงซา (Pratas Reefs)

ปริมาณสะสมและการผลิต

ประมาณกันว่าในปี ๑๙๗๒ มีน้ำมันดิบที่ยังไม่ได้ขุดมาใช้ในโลก (ไม่นับจีน) ประมาณ ๙๐,๐๐๐ ล้านตัน (หรือ ๖๔๐,๐๐๐ ล้านบาร์เรล) ในจำนวนนี้อยู่ในประเทศตะวันออกกลางประมาณ ๖๐% อยู่ในสหรัฐและสหภาพโซเวียตประมาณ ๑๘% ในยุโรปประมาณ ๒% ตามมาตรฐานการใช้ น้ำมันของสหรัฐปัจจุบันซึ่งใช้ปีละประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาร์เรล น้ำมันดิบ

จะสูญหายไปจากโลกอย่างรวดเร็ว น้ำมันในอเมริกาจะหมดไปภายใน ๑๘ ปี ในโซเวียต ๑๖ ปี ในอิหร่าน ๑๕ ปี ในซาอุดีอาระเบีย ๒๕-๓๐ ปี^{๑๐} (จากการประมาณของนักธรณีวิทยาของสหรัฐ สหรัฐมีน้ำมันดิบที่ยังมิได้ขุดมาใช้ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ล้านบาร์เรล แต่การวิจัยของสถาบันวิทยาศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐเองแนะนำจำนวนที่แท้จริงไม่เกิน ๑๕๐,๐๐๐ ล้านตัน ถ้าหากตัวเลขนี้ถูกต้องและถ้าหากสหรัฐยังใช้น้ำมันปีละ ๕,๐๐๐ ล้านบาร์เรล สหรัฐอาจผลิตน้ำมันใช้เองไปได้อีกเพียง ๓๐ ปี สหรัฐพยายามสำรวจ น้ำมันเพื่อขุดมาใช้เพิ่มเติมแต่ก็ประสบอุปสรรคหลายประการเช่น การต่อต้านจากพวกอนุรักษนิยม (แต่ถ้าแนวโน้มการใช้ น้ำมันยังคงมากขึ้นดังที่เป็นอยู่ น้ำมันก็จะหมดเร็วกว่าที่คาดคะเนไว้ และถ้านักวิทยาศาสตร์ไม่สามารถคิดค้นวัตถุดิบแทน บ่อน้ำมันในจีนก็จะมีมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองของโลกอย่างมาก)

ตั้งแต่ปี ๑๙๕๙ ทางจีนไม่มีตัวเลขเกี่ยวกับการผลิตน้ำมันและปริมาณสะสม การผลิตตามตาราง ๑ และ ๒ ที่นำมาแสดงนี้รวบรวมมาจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของจีนและต่างชาติ

๘. เพ็งอ้างถึง หน้า ๘

๑๐. ในเหอปิงตี้ ที่อ้างมาแล้ว หน้า ๘

แผนที่แสดงแหล่งน้ำมันของจีน

* ปรับปรุงจาก China Quarterly . 10 60 หน้า 706

ตารางที่ ๑ แสดงปริมาณน้ำมันสะสมในจีน (๑ หน่วย : ๑ ล้านตัน)

ภาค	บ่อน้ำมัน	ปริมาณสะสม	ปริมาณที่อาจใช้ได้
ตะวันออกเฉิยงเหนือ	ต้าชิง	๑,๕๐๐	๙๐๐
	เซิ่งลี่	๑,๕๐๐	๙๐๐
	ต้าก่ง (ไถ่เจียง)	๑,๕๐๐	๙๐๐
ตะวันตกเฉียงเหนือ	ยู๋เหมิน	๓๐๐	๑๘๐
	การาไม	๖๐๐	๓๖๐
	ตาริมและเทอห์น	๑๕๐	๙๐
	ไฉต๋า (ไซค์ม)	๓๐๐	๑๘๐
	โอโตส	๕๐	๓๐
ตะวันตกเฉียงใต้	เสฉวน	๑๐๐	๖๐
	หุเป่ย์	๑,๐๐๐	๖๐๐
ตะวันออก	ตอนใต้ของแม่น้ำแยงซี	๕๐๐	๓๐๐
	รวมบนดินแดนดิน	๗,๕๐๐	๔,๕๐๐
รวมในทะเลบริเวณชายฝั่ง		๑๒,๐๐๐-๑๕,๐๐๐	๖,๐๐๐-๙,๐๐๐
รวม		๑๗,๕๐๐-๒๒,๕๐๐	๑๐,๕๐๐-๑๓,๕๐๐

* จาก JETRO CHINA NEWSLETTER, No. 6 (January 1975) p. 15

ตารางที่ ๒ แสดงปริมาณการผลิตน้ำมันของจีน (๑ หน่วย : ๑ ล้านเมตริกตัน)

ปี	สถิติโดยจีน	สถิติโดยสหรัฐ	สถิติโดยอีคาเฟ	อื่น ๆ
๑๙๔๙	.๑๒๑			
๑๙๕๐	.๒๐๐			
๑๙๕๑	.๓๐๕			

สังคมศาสตร์

๖๙

ปี	สถิติโดยจีน	สถิติโดยสหรัฐ	สถิติโดยอียิปต์	อื่น ๆ
๑๙๕๒	.๔๓๖			
๑๙๕๓	.๖๒๒			
๑๙๕๔	.๗๘๙			
๑๙๕๕	.๙๖๖			
๑๙๕๖	๑.๑๖๓			
๑๙๕๗	๑.๔๕๘			
๑๙๕๘	๒.๒๖๔	๒.๓๐		
๑๙๕๙	๓.๗๐	๓.๗๐	๓.๗๐	
๑๙๖๐		๔.๖๐	๕.๕๐	
๑๙๖๑		๔.๕๐	๖.๒๐	
๑๙๖๒		๕.๐๐	๖.๘๐	
๑๙๖๓		๕.๕๐	๗.๕๐	
๑๙๖๔		๖.๙๐	๘.๙๐	
๑๙๖๕	๑๐.๐๐	๘.๐๐	๑๐.๐๐	๑๐.๖๐
๑๙๖๖		๑๐.๐๐	๑๓.๐๐	๑๓.๐๐
๑๙๖๗		๑๐.๐๐	๑๑.๐๐	๑๔.๙๐
๑๙๖๘		๑๑.๐๐	๑๕.๐๐	๑๖.๕๐
๑๙๖๙		๑๔.๐๐		๑๘.๐๐
๑๙๗๐	๒๐.๐๐	๑๘.๐๐		๒๔.๖๐
๑๙๗๑				๓๖.๔๕
๑๙๗๒				๔๒.๓๐
๑๙๗๓	๕๐.๐๐			๕๐.๐๐
๑๙๗๔				๖๕.๐๐
๑๙๗๕				๗๘.๐๐

การค้นพบบ่อน้ำมันต้าซิงได้เพิ่มกำลังใจให้แก่วงการอุตสาหกรรมน้ำมันของจีนเป็นอย่างมาก ในระหว่างปี ๑๙๖๗ ถึง ๑๙๗๓ การผลิตน้ำมันในจีนได้เพิ่มขึ้นประมาณ ๔๕-๕๐% ต่อปีโดยเฉลี่ย คิดเป็นปริมาณแล้วในช่วง ๘ ปีผลิตน้ำมันได้มากกว่าในช่วง ๔๒ ปีก่อนคอมมิวนิสต์ปกครอง (๑๙๐๗-๑๙๔๙) ประมาณ ๓.๑ เท่า เมื่อบ่อน้ำมันต้ากั่ง (ซึ่งเริ่มผลิตปี ๑๙๗๓) และบ่ออื่น ๆ ดำเนินงานได้เต็มที่ การผลิตจะเพิ่มเร็วยิ่งขึ้น ตามกระแสข่าวของสำนักข่าวเกียวโตกล่าวว่า บ่อน้ำมันเซี่ยงสือสามารถผลิตน้ำมันดิบได้ประมาณ ๖-๑๐ ล้านตันในปี ๑๙๗๓ ซึ่งมากกว่าในปี ๑๙๖๕ ประมาณ ๑๓ เท่า (นี่เป็นการประมาณโดยชาวญี่ปุ่น ๒ คน ที่ไปเยือนบ่อน้ำมันแห่งนี้ในเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๗๕) ^{๑๑} นักเขียนชาวญี่ปุ่นชื่อนายคิโยชิ โคอิเด กล่าวว่า บ่อน้ำมันต้ากั่งใหญ่กว่าต้าซิงและเซี่ยงสือ ทั้ง ใน ด้าน ปริมาณ สะสม ขนาดกว้าง ส่วนลึก และปริมาณการผลิต (น้ำมันส่วนผสมซัลเฟอร์ต่ำกว่า .๐๔%) แหล่งนี้จะมีอำนาจการผลิตสูง ^{๑๒} แต่ตามกระแสข่าว

ของนายฮอร์ตันคอนเนลล์ (Horton Connell) กล่าวว่าน้ำมันดิบที่ผลิตเพิ่มในปี ๑๙๗๓ ส่วนมากมาจากการาโม (๗.๔ ล้านตัน) ต้าซิง (๙.๖ ล้านตัน) เซี่ยงสือ (๑.๘ ล้านตัน) และที่อื่น ๆ ^{๑๓} ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบ่อน้ำมันต้ากั่ง ^{๑๔}

พูดถึงอนาคตของอุตสาหกรรมน้ำมันของจีน คิโยชิ โคอิเด เชื่อว่าจีนอาจผลิตน้ำมันได้ประมาณปีละ ๒๐๐ ล้านตันในอนาคตอันใกล้ ^{๑๕} ผู้จัดการของบริษัทน้ำมัน Japan's Asia Oil Co. ได้ประมาณไว้ภายหลังที่ได้ไปเยือนบ่อน้ำมันต้ากั่งในกลางปี ๑๙๗๔ ว่า การผลิตในปี ๑๙๗๕ อาจถึง ๑๐๐ ล้านตัน และอาจถึง ๔๐๐ ล้านตันในปี ๑๙๘๐ หนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทม์ได้อ้างข่าวจากองค์การสืบราชการลับ (ซีไอเอ) ของสหรัฐอเมริกา ว่าจีนอาจผลิตน้ำมัน ได้ปีละ ๒๐๐ ล้านตันในปี ๑๙๘๐ หรือประมาณ ๔ ล้านบาร์เรลต่อวัน ^{๑๖}

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมน้ำมัน ของจีน ทำให้ผู้สังเกตการณ์ เป็นอันมากสรุปว่า จีนอาจจะเป็นชาติที่มีทรัพยากรน้ำมัน สะสมมากที่สุดในโลก อย่างไรก็ตามปริมาณ

๑๑. รายงานโดย อุงทว้อเฮ้ (กุมภาพันธ์ ๒๕, ๑๙๗๕), หน้า ๑

๑๒. Kiyoshi Koide, "China's Crude Oil Production," *Pacific Community*, 5 : 3 (April 1974), p. 464

๑๓. Horton Connell, "China's Petroleum Industry An Enigma," *The American Association of Petroleum Geologists* 58 : 10 (October 1974), p. 2517

๑๔. อ้างในหนังสือ *ที่เขยอ้งแล้ว* หน้า ๘

การผลิตยังขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เป็นอันมากทั้งที่เกี่ยวกับวิชาการและไม่เกี่ยว

ประการแรก จีนมีเครื่องมือในการเจาะน้ำมันอย่างจำกัดมาก จนกระทั่งสิ้นปี ๑๙๗๔ จีนมีเครื่องอุปกรณ์การเจาะน้ำมันได้น้ำเพียง ๕ เครื่อง ๓ เครื่องในจำนวนนี้เป็นของเก่า อีก ๒ เครื่องส่งมาจากฝรั่งเศสและอิตาลี นอกจากนี้จีนได้ส่งเรือเจาะน้ำมันได้น้ำจากญี่ปุ่น ๒ ลำ ในปี ๑๙๖๙ และ ๑๙๗๒ ซึ่งรวมกันเป็นมูลค่า ๖,๖๐๐ ล้านเยน ถ้าหากจีนต้องการขุดบ่อเพิ่มเติมแถบบริเวณอ่าวบ่อไห่แล้ว จีนมีความจำเป็นต้องส่งเรือเจาะน้ำมันเพิ่ม สำหรับการเจาะบนผืนดินตั้งแต่ปี ๑๙๗๒ จีนส่งเครื่องเจาะจากญี่ปุ่นประมาณปีละ ๓๐ เครื่อง แต่ละเครื่องมีประสิทธิภาพในการเจาะบริเวณ ๕,๐๐๐ เมตร

ปัญหาที่สำคัญประการที่สอง คือการขนส่ง ปรากฏว่าบ่อน้ำมันบางแห่งอยู่ในที่ห่างไกลจากเส้นทางคมนาคม การวางท่อน้ำมันก็มีอุปสรรคขัดขวางด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์ นับว่าขัดขวางการเติบโตของการผลิตอย่างมาก เท่าที่ทราบจีนได้สร้างท่อน้ำมันจาก บ่อน้ำมันต้าซิงไปจดฉินหวงเต่า ในมณฑลเหอเป่ย์สำเร็จเรียบร้อยแล้ว และได้แยกท่อต่อไปยังเมืองท่าไคเร็นด้วย รวมท่อน้ำมันทั้งหมดยาวประมาณ ๘๕๐

กิโลเมตร แม้ว่าจีนจะได้รับความสำเร็จพอสมควรในเรื่องนี้ แต่ยังมีงานที่ต้องทำอีกมาก

ประการที่สาม เป็นปัญหาเกี่ยวกับโรงกลั่นน้ำมัน ในปัจจุบันโรงกลั่นน้ำมันที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ โรงกลั่นน้ำมันที่ต้าซิงมีสมรรถภาพในการกลั่นได้ ๖ ล้านตันต่อปี โรงกลั่นน้ำมันฟูซุนหมายเลข ๒ กลั่นน้ำมันได้ ๔ ล้านตันต่อปี โรงกลั่นไคเร็นกลั่นได้ ๖ ล้านตันต่อปี โรงกลั่นที่เซียงไฮ้กลั่นได้ ๕ ล้านตันต่อปี นานกิง ๑ ล้านตันต่อปี ปักกิ่ง ๕ ล้านตันต่อปี เทียนสิน ๔ ล้านตันต่อปี หลันโจว ๖ ล้านตันต่อปี ยู่เหมิน ๑ ล้านตันต่อปี การามี ๒.๒๙ ล้านตันต่อปี รวมแล้วโรงกลั่นน้ำมันที่มีอยู่มีสมรรถภาพในการกลั่นประมาณปีละ ๔๕ ล้านตัน แม้จะรวมโรงกลั่นอื่น ๆ เช่นในเสฉวนเข้าไปแล้วก็ยังคงไม่พอแก่การผลิต น้ำมันดิบที่ ขยายตัวมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ที่เหลืออาจจะนำไปกลั่นลับ ๆ ในเขต ทหารหรือ ไปเก็บสะสม ไว้ในใต้ดินซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก^๕

อย่างไรก็ตาม กระแสข่าวจีนใหม่อ้างว่าสมรรถภาพของ อุตสาหกรรม กลั่นน้ำมันของจีนเพิ่มขึ้น ๓.๗ เท่าในระหว่างปี ๑๙๖๕ ถึง ๑๙๗๓ และถ้าเปรียบเทียบกับสิ่งที่มียู่ก่อนปี ๑๙๔๙ อุตสาหกรรมน้ำมันของจีนก้าวหน้าขึ้น

^๕ Kambara, *op. cit.*, pp. 711-712 ; Koide, *op. cit.*, p. 467 ; connell, *op. cit.*, p. 2163

อย่างน่าประทับใจ โรงกลั่นน้ำมันใหม่ ๆ สร้างขึ้นใกล้กับบริเวณใช้น้ำมัน และมีคุณภาพดีกว่าของที่มีอยู่เดิม

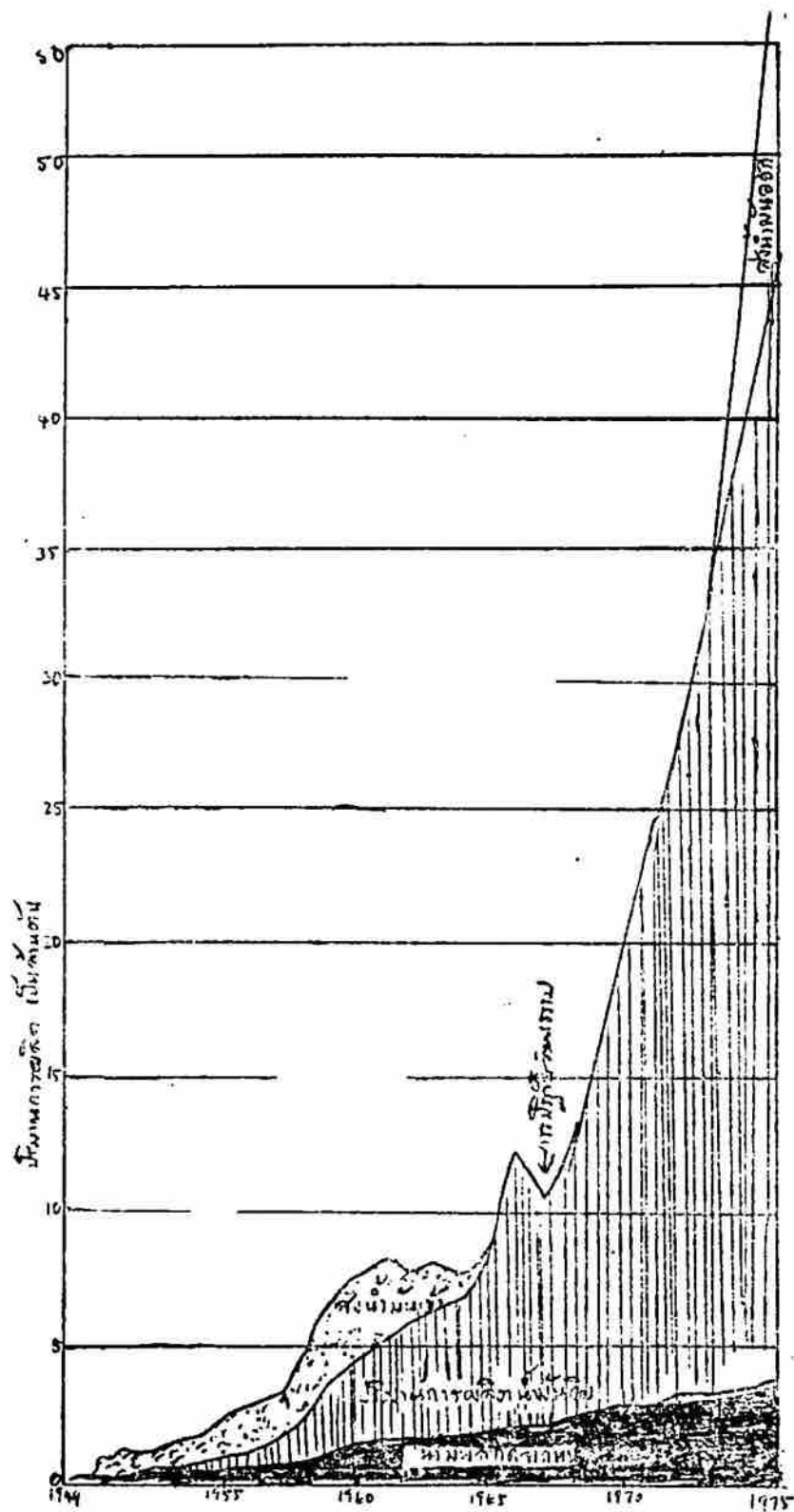
ปริมาณการบริโภคและการจำหน่าย

จีนซึ่งมีประชากร ๘๐๐ ล้านคนใช้น้ำมันเพียงประมาณ ๔๐ ล้านตัน เฉลี่ยแล้วแต่ละคนใช้น้ำมันเพียง ๕๐ กิโลกรัมต่อปี นับว่าเป็นปริมาณที่ต่ำมาก (พอ ๆ กับอินเดีย) อย่างไรก็ตาม จีนใช้ถ่านหินเป็นพลังงานเสียเป็นส่วนมาก (ประมาณ ๘๕% ของพลังงานทั้งหมด) ประมาณกันว่าจีน มีถ่านหินที่ สะสมอยู่ โดยยังมีได้ขุดมาใช้ประมาณ ๙,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ ล้านตัน ปัจจุบันจีนใช้ถ่านหินประมาณปีละ ๓๐๐ ล้านตัน คาดว่าจีนจะยังคงอาศัยถ่านหินเป็นพลังงานสำคัญของชาติทั้งนี้เพราะในขณะที่น้ำมันราคาแพง ๆ เช่นนี้ จีนอาจขายน้ำมันเพื่อให้ได้เงินตราต่างประเทศมาซื้อสินค้าอย่างอื่นจากต่างประเทศ (ดูภาพแสดงสัดส่วนการผลิตน้ำมันกับการส่งน้ำมันเข้าและการส่งออก)

จีนส่งน้ำมันขายให้ฮ่องกง เวียดนามเหนือ และเกาหลีเหนือปริมาณเล็กน้อยเป็นเวลาลายปีมาแล้ว ในปี ๑๙๗๓ จีนขายน้ำมันให้ญี่ปุ่นประมาณ ๑ ล้านตัน ในปี ๑๙๗๔ ประมาณ ๔ ล้านตัน ในปีเดียวกันนี้จีนส่งน้ำมันออกนอกประเทศรวมประมาณ ๖-๗ ล้านตัน

ถ้าหากการผลิตน้ำมันของจีนเพิ่มปีละ ๓๐% ดังที่เป็นอยู่ และการบริโภคภายในเพิ่ม ประมาณ ๒๐ % ดังที่คาดกันในปี ๑๙๗๕ จีนจะสามารถส่งน้ำมันออกนอกได้มากกว่า ๑๐ ล้านตัน และปริมาณส่งออกจะเพิ่มขึ้นปีละไม่น้อยกว่า ๕ ล้านตันทุก ๆ ปี

สำหรับการใช้น้ำมันภายในนี้ จีนควบคุมโดยกำหนดราคาขายปลีก ในราคาสูงและรัฐเป็นผู้ขาย เป็นต้นว่า น้ำมันเบนซินขายในราคาสูงกว่าส่งนอกนอกมาก ๆ อย่างไรก็ตาม น้ำมันเบนซินที่รตส่วนตัวในประเทศใช้นั้นเอกชนในเมืองจีนไม่มีใช้ โอกาสที่เอกชนจะใช้น้ำมันเบนซินจึงเกือบจะไม่มี ส่วนน้ำมันดีเซลใช้มากหน่อย เพราะรถใหญ่ ๆ และรถที่สร้างในจีน เรือชนิดต่าง ๆ เครื่องจักรกลต่าง ๆ ที่ใช้ใน การเกษตรใช้น้ำมันประเภทนี้เสียเป็นส่วนมาก ฉะนั้น ความ ต้องการ น้ำมันดีเซล ในจีน มีมาก การที่ไทยเลือก ซื้อน้ำมัน ประเภทนี้มาได้ครั้งแรก ๕๐,๐๐๐ ตัน และครั้งหลัง ๗๕,๐๐๐ ตัน จึงต้องถือว่าเป็นการขายโดย "มิตรภาพ" จริง ๆ เครื่องจักรกลต่าง ๆ ในโรงงานแต่ก่อนนิยมใช้ถ่านหิน ปัจจุบันมีการเปลี่ยนมาใช้น้ำมันเชื้อเพลิงมากขึ้น ฉะนั้นความต้องการน้ำมันประเภทนี้ในจีนเองคงจะเพิ่มขึ้น น้ำมันก๊าดยังใช้กันอยู่ทั่วไปในหมู่บ้าน ส่วนมากใช้กับตะ

* Source: China Quarterly, no 60, 1971

เกียง แม้ในหมู่บ้านต่าง ๆ จะใช้ไฟฟ้ามากขึ้นก็ตาม กล่าวกันว่าราคาน้ำมันก๊าดในจีนสูงกว่าราคาในยุโรปก่อนกลุ่มโอเปก ขึ้นราคาน้ำมันถึง ๓ เท่า^{๑๖} เข้าใจว่าปัจจุบันราคาคงไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะน้ำมันตลาดโลกขึ้นราคาไม่กระทบ กระเทือนถึง ราคาสินค้า ในจีนแต่ประการใด

น้ำมันกับการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน

เป็นที่แน่นอนว่าน้ำมันของจีนจะช่วยให้จีนพัฒนาการ เกษตรและ อุตสาหกรรม ของตนได้เร็วยิ่งขึ้น ในขณะที่ประชากรเพิ่มขึ้น ๑.๕-๒ % ต่อปี และที่ดินสำหรับขยายตัวก็มีอยู่อย่างจำกัด น้ำมันจะกลายเป็นต้นทุนและปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน คาดคะเนกันว่าจีนจะส่งน้ำมันออกนอกมากขึ้นตามลำดับ สมมติว่าราคาน้ำมันยืนตัวอยู่ในระดับบาเรลละ ๑๐ เหรียญสหรัฐ (ต่ำกว่าราคาปัจจุบันบาเรลละ ๒ เหรียญ) จีนอาจจะได้รายได้จากการขาย น้ำมัน ให้กับต่างประเทศปีละ ๑๐,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ ล้าน เหรียญสหรัฐ รายได้เหล่านี้จีนอาจนำไปใช้พัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้งอุตสาหกรรมต่อเรือ อุตสาหกรรมถลุงเหล็ก การไฟฟ้า และอาจจะเป็นอุตสาหกรรมยุทธปัจจัยด้วย ในด้านการเกษตรจีนอาจจะใช้เงิน

ที่ได้จากการ ขาย น้ำมัน เพื่อ การ ผลิตปุ๋ยหรือเครื่องจักรกลเพิ่มขึ้น จะเห็นว่าจีนได้สั่งซื้อโรงงานปุ๋ยสำเร็จรูปจากญี่ปุ่นและสหรัฐหลายโรงแล้ว ในระหว่างปี ๑๙๗๓-๑๙๗๔ นอกจากนั้น โรงกลั่นน้ำมันเพิ่ม ปริมาณการผลิต น้ำมันดีเซลเพื่อใช้ในสังคมเกษตรมากขึ้น อาจเป็นจริงดังรองนายกรัฐมนตรีของจีนนายเติง เสี่ยว ผิง พูดไว้ว่าในวันหนึ่งข้างหน้าจีนจะผลิตอาหารเหลือกินได้

สำนักสื่อข่าวจีน ใหม่เคยประกาศว่าภายหลังการปฏิวัติวัฒนธรรม จีนได้เพิ่มผลิตผลด้านน้ำมันมากกว่า ๑๐๐ ชนิด ในจำนวนนี้มี เช่น น้ำมันกันสนิม น้ำมันหยอดหล่อลื่นเครื่องจักร เป็นต้น นอกจากนั้นจีนได้ให้ความสนใจในการสร้างโรงงาน อุตสาหกรรม เคมี เป็น พิเศษเร็ว ๆ นี้ทำสัญญากับฝรั่งเศสเพื่อสร้างโรงงานผลิตภัณฑ์เคมี ๑๖ โรง นอกจากใช้ผลิตเคมีภัณฑ์เพื่อการเกษตรแล้ว โรงงานอาจใช้ผลิตยางเทียม พลาสติก และเคมีภัณฑ์ชนิดแข็งได้ด้วย^{๑๗} การลงทุนของจีนแม้จะต้องอาศัยโรงงานเครื่องจักรกล และวิชาการจากต่างประเทศ แต่จีนไม่เปิดโอกาสให้มีการติดตามหรือควบคุมโดยชาวต่างชาติ ฉะนั้นไม่เพียงแต่จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของจีนเท่านั้น แต่ยังจะเป็นการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตัวเองของจีนอีกด้วย

๑๖. Kambara, *op. cit.*, p. 714

๑๗. *SPRCP*, no. 5710 (October 7, 1974), p. 33

น้ำมันกับการเมือง

ดังจะ เห็น แล้วว่า ตั้งแต่ เดือน ตุลาคม ๑๙๗๓ เป็นต้นมา ชาติอาหรับได้พิสูจน์ให้โลกเห็นแล้วว่าน้ำมันเป็นอาวุธการเมืองที่สำคัญประการหนึ่ง กลุ่มโอเปคได้ใช้นโยบายห้ามส่งน้ำมันไปขายยังประเทศที่ไม่เป็นมิตรต่ออาหรับในการต่อสู้กับอิสราเอล และปิดกั้นกัญน้ำมันราคาถูก การกระทำดังกล่าวย่อมให้กำลังใจแก่ประเทศที่ด้อยพัฒนาแต่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์และเงินเป็นอย่างมาก

หลายปีมาแล้วที่จีน ได้ขายน้ำมันให้แก่เกาหลีเหนือและเวียดนามเหนือ ทั้งนกงเป็นเครื่อง ส่งเสริม กำลังใจให้ แก่ทั้งสอง ประเทศนี้เป็นอย่างมาก ในการ ต่อสู้กับ ศัตรูทางการเมือง นอกจากนั้นจีนยัง ได้ใช้น้ำมันส่งเสริมมิตรภาพกับญี่ปุ่นและประเทศในเอเชียอาคเนย์ จีนได้ขายน้ำมันดีเซลหมุนเร็วให้ไทยใน "ราคามิตรภาพ" (ถูกกว่าราคาตลาดโลกเกือบครึ่งหนึ่ง) เป็นปริมาณ ๕๐,๐๐๐ ตันในต้นปี ๑๙๗๔ และในต้นปี ๑๙๗๕ ก็ได้ลงนามขายน้ำมันชนิดเดียวกันให้แก่ไทยอีก ๗๕,๐๐๐ ตัน (มิใช่ "ราคามิตรภาพ" น้ำมันชนิดนี้มีแหล่งกำเนิดจากบ่อน้ำมัน ตัวซึ่งส่ง ตามท่อมา ยังเมือง ท่า ไทเร็น และขนส่งมายัง ไทยโดยเรืออิตาลี) ทั้งมาเลเซียและฟิลิปปินส์ ก็ได้รับคำมั่นว่าจะซื้อน้ำมันจาก

จีนได้ นอกจากนั้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจีนซึ่งมีน้ำมันเป็นเครื่องส่งเสริมก็ดึงดูดสิ่งค-โปรให้ มีแนวโน้มที่จะมีความสัมพันธ์ กันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น ในที่สุดแม้จะพิจารณาแต่เพียงแง่เศรษฐกิจ ประเทศที่อยู่ใกล้ชิดจีนดังกล่าว อาจจะเห็นว่าการซื้อน้ำมันจากจีนจะได้ราคาที่ถูกกว่าและการขนส่งก็ปลอดภัยและแน่นอนกว่าความมั่นคงทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของจีนอาจจะไม่ด้อยกว่ากลุ่มชาติอาหรับ นอกจากนั้นการขนส่งก็ใกล้ชิดพิจารณาในแง่การเมือง จีนได้ใช้มาแล้วด้วยการขายน้ำมันเป็น "สินค้าการเมือง" ให้แก่ไทย การใช้น้ำมันเป็นสินค้าการเมืองนี้อาจจะพิจารณาได้เพียง ๒ แง่ คือความพยายามของจีน ที่จะเป็นผู้นำของ โลกที่สามในเอเชีย และการพยายามถ่วงอำนาจของโซเวียตในเชิงการเมือง

ประการแรก จีนพยายามวางตัวเป็นปากเสียงให้แก่โลกที่สาม โดยการยืนอยู่กับโลกที่สามในการต่อต้านจักรวรรดินิยม และจักรวรรดินิยมแผนใหม่ ต่อต้านการวางอำนาจบาไทใหญ่ของอภิมหาอำนาจ เรียกร้องให้สหประชาชาติยกเลิกสิทธิวิโต้ของมหาอำนาจ นอกจากนั้นจีนยังได้ช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาในทางเศรษฐกิจและทางวิชาการ เช่น การช่วยสร้างทางรถไฟสายทานซานเนี่ย-แฉมเบีย และการ

ให้เงินกู้แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดย ไม่คิดดอกเบี้ย บริเวณเอเชียอาคเนย์ใกล้ชิดกับจีนทางภูมิศาสตร์และเคย เป็นแหล่งอิทธิพล ของจีนใน คำนวณวัฒนธรรม ข้อนอาจเป็นมูลเหตุที่ทำให้จีนสนใจมาก การที่จีนสนับสนุนกลุ่มโอเปกแต่ใน ขณะเดียวกันก็ยอมขายน้ำมัน ในราคามิตรภาพ ที่ทำกับ ไทยนั้นย่อมแสดงอยู่ในตัวว่าจีน ได้ฉวย โอกาสของสถานการณ์เพื่อวัตถุประสงค์ในการ ขยายอิทธิพลทางการเมืองของตน

ประการที่สอง การขัดแย้งระหว่างจีนกับ ไทยเวียตอาจ เป็นปัจจัย สำคัญ ในการใช้น้ำมัน เป็นเครื่องดำเนินการทางการเมือง เป็นที่ทราบ กันดีว่าจีนต้องการสกัดกั้นมหาอำนาจออกไปจาก เอเชียอาคเนย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของ สหภาพโซเวียต ความต้องการของจีนเผชิญ ตรงกับคำประกาศ (แม้จะไม่ตรงกับการปฏิบัติ) ของกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งต้องการ ให้เอเชีย-อาคเนย์เป็นบริเวณสันติภาพและเป็นกลาง ด้วย เหตุนี้จึงเป็น ที่คาดคะเน ได้ว่าจีน คงจะ ส่งเสริม เจตจำนงค์ของกลุ่มอาเซียนเกี่ยวกับการประกาศ ตัวเป็นกลาง เพื่อการใช้น้ำมันเป็น เครื่องมือทางการเมืองที่จีนขายน้ำมันให้แก่ ไทย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย

การขายน้ำมัน ให้แก่ญี่ปุ่นก็มีวัตถุประสงค์ ในทำนองเดียวกัน เมื่อวิกฤติการณ์น้ำมันถึงขั้น

รุนแรงในต้นปี ๑๙๗๔ นั้น ญี่ปุ่นมีความสนใจ ในโครงการ พัฒนา บ่อน้ำมันหมู่เม้นใน โซบิเรีย มากขึ้น เดิมสหภาพโซเวียตสนใจเงินญี่ปุ่น จำนวน ๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ต่อมาโซเวียต ได้เสนอให้ญี่ปุ่นสร้างท่อน้ำมันจากบ่อน้ำมัน ไป จด มหาสมุทร แปซิฟิกเพื่อ ส่งน้ำมัน ไปยังญี่ปุ่น เพื่อดึงดูดญี่ปุ่น ให้มากขึ้นโซเวียตได้ให้คำมั่น ว่า ถ้าโครงการพัฒนาโซบิเรียสำเร็จด้วยความ ร่วมมือของญี่ปุ่น โซเวียตสัญญาจะขายน้ำมันดิบให้ญี่ปุ่นปีละ ๒๕-๔๐ ล้านตัน เริ่มตั้งแต่ปี ๑๙๘๑ เป็นต้นไป ครั้นในเดือนมีนาคม ๑๙๗๔ โซเวียตขอเพิ่มจำนวนเงินกู้เป็น ๓,๒๐๐ ล้านดอลลาร์ต่อปี และลดปริมาณน้ำมันดิบที่ สัญญาว่าจะให้เหลือปีละ ๕-๒๕ ล้านตันต่อปี ในขณะที่โซเวียตเสนอให้สร้างทางรถไฟ ในโซบิเรียแทนการสร้างท่อน้ำมัน เมื่อรัฐบาล โซเวียตและญี่ปุ่นลงนามในข้อตกลงกันในเดือน กรกฎาคม ๑๙๗๔ กลายเป็นว่าญี่ปุ่นสัญญาจะ ให้เงินกู้เพียง ๔๕๐ ล้านดอลลาร์ต่อปี และทั้งสองประเทศจะร่วมกันลงทุนพัฒนาท่าเหมืองถ่าน หินที่ตอนใต้ของฮาคุสส์ การที่ญี่ปุ่นทำข้อตกลง เช่นนี้ก็ โดยการเข้าใจว่า สหรัฐจะร่วม มือด้วย แต่ความจริงนั้น รัฐบาลของสหรัฐ ไม่เชื่อความ สัตย์ของโซเวียต ยังความผิดหวังให้แก่ญี่ปุ่น อย่างมาก

ถ้าเปรียบเทียบกับภูมิหลังดังกล่าว ประสพการณ์ของญี่ปุ่น ที่มีต่อจีนเป็น ไปอย่างตรงไปตรงมาว่ามาก ในปี ๑๙๗๓ จีนเริ่มขายน้ำมันดิบขั้นดีให้แก่ญี่ปุ่นปริมาณหนึ่งล้านตัน ในราคาต่ำกว่าตลาดโลก ในปี ๑๙๗๔ จีนขายน้ำมันให้ญี่ปุ่นอีก ๔ ล้านตัน ส่วนในปี ๑๙๗๕ จีนให้คำมั่นว่าจะขายให้ญี่ปุ่นถึง ๘ ล้านตัน (ทำสัญญาซื้อขายกันแล้ว ๕.๔ ล้านตัน) น้ำมันเหล่านี้มาจากภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน^{๑๔} จีนเคยกล่าวตั้งแต่กลางปี ๑๙๗๔ ว่า จีนอาจจะขายน้ำมันของตนประมาณ ๖๖ ล้านตัน ให้แก่ญี่ปุ่น การแสดงไมตรีจิตของจีนต่อ ญี่ปุ่น ในขณะที่ ญี่ปุ่น ต้อง พะวงถึง การ ขาดแคลนน้ำมันเช่นนี้ เป็นไปได้ว่าจีนต้องการจูงใจมิให้ญี่ปุ่นให้ความร่วมมือกับโซเวียตในการพัฒนาโซบิเรีย ทั้งนี้เพราะความเจริญของโซบิเรียเท่ากับ เป็นการ คูกคาม ความ มั่นคง ของจีน นอกจากนั้นการที่ญี่ปุ่นร่วมมือกับโซเวียตอาจทำให้ความสัมพันธ์ ระหว่าง ญี่ปุ่นกับ โซเวียตแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และบางทีอาจทำให้ญี่ปุ่นต้องพึ่งโซเวียตมากขึ้นก็ได้ (ที่จริงอาจเป็นตรงกันข้าม

ก็ได้) แต่ข้อคำนึงเหล่านี้จะอยู่ในนโยบายของจีนหรือไม่ก็ตาม ผลที่ตามมาคือการที่จีนขายน้ำมันให้ญี่ปุ่นนี้ ทำให้คนญี่ปุ่นมีใจเป็นมิตรต่อจีนมากขึ้น

นักเศรษฐกิจนิยมพูดกันว่า อนาคตของเอเชียในคริสต์ศตวรรษที่ ๒๑ อยู่ในกำมือของญี่ปุ่น พวกนักผู้หลังอำนาจของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นในอดีตเป็นเครื่องวัด แต่วิกฤตการณ์น้ำมันตั้งแต่ปลายปี ๑๙๗๓ ทำให้เราเห็นแล้วว่าอำนาจทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่นนั้นอ่อนแอมาก ญี่ปุ่นต้องเสียดุลการชำระเงินอย่างมากทั้งในปี ๑๙๗๓ และ ๑๙๗๔ เชื่อว่าแนวโน้มเช่นนี้จะคงอยู่ในปี ๑๙๗๕ ผลผลิตเพิ่ม ประชาชาติก็ลดลงอย่างมาก (สิ้นปี ๑๙๗๔ ผลผลิต ประชาชาติตามความเป็นจริง เพิ่มขึ้นเพียงประมาณ ๔.๕% ซึ่งเดิมเพิ่มประมาณ ๑๐% มาเป็นเวลาช้านาน) เราเห็นว่าการขยายตัวในการผลิตน้ำมันของจีนหนุนด้วยความเป็นมหาอำนาจทางการเมืองในคริสต์ศักราช ๑๙๗๑ จีนจะวิวัฒนาการในการเปลี่ยนแปลงโฉมของเอเชียไม่ยิ่งหย่อนกว่าญี่ปุ่น นโยบายของชาติไทยในอนาคตควรจะได้ตระหนักถึงแนวโน้มเช่นนี้